

Juozas IVANAUSKAS

□ Š. m. kovo 14 dieną Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (LAT) galutine ir neskundžiama nutartimi paskelbė, jog 2008 metų pabaigoje mirusio rašytojo Vytauto Petkevičiaus knygoje „Durnių laivas“ yra keli teiginiai neva žeminantys Vytauto Landsbergio ir jo tėvo Vytauto Landsbergio-Žemkalnio garbę ir orumą: „*Paskleisti duomenys neatitiko tikrovės, vadinasi, saviraiškos laisvės įgyvendinimas tokiu būdu negalėjo būti pateisintas, nes šiuo atveju pažeidė Vytauto Landsbergio velionio tėvo, taip pat ir jo paties garbę ir orumą, knygoje paskleisti duomenys savo turiniu yra žeminantys asmens garbę ir orumą, galintys turėti įtakos asmens reputacijai, statusui visuomenėje,*“ – teigiama LAT nutartyje.

LAT Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija nusprendė: už tėvo žodžius turi atsakyti vaikai, tai yra rašytojo turto paveldėtojai ir jo teisių perėmėjai – dukra Liudmila Petkevičiūtė ir du sūnūs - Vytautas ir Petras Petkevičiai.

Teismo teigimu, rašytojo V. Petkevičiaus teisių perėmėjai neįrodė, kad jų tėvo knygoje „Durnių laivas“ parašyti teiginiai apie V.Landsbergio tėvo V.Landsbergio-Žemkalnio draugystę su KGB, Adolfo Hitlerio palaikymą ir panašiai būtų atitikę tikrovę. LAT nusprendė, kad tikrovės neatitinka visi teiginiai, kuriuos prašė paneigti valdžioje esančios partijos ideologas V.Landsbergis. Tikrai vienintelis pono V.Landsbergio

Parašė Juozas IVANAUSKAS

Šeštadienis, 2011 Kovo 26 02:00 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2011 Balandžio 12 02:10

prašymas liko nepatenkintas – LAT atsisakė priteisti jam neturtinės žalos atlyginimą – simbolinį vieną litą, kadangi buvo praleistas ieškinio senaties terminas reikšti reikalavimą šiai žalai atlyginti.

Pasirodo, kelis metus besibylinėjantis su pirma laiko į kapus nuvaryto rašytojo V.Petkevičiaus vaikais – Liuda, Vytautu ir Petru Petkevičiais konservatorių ideologinis ruporas, europarlamentaras V.Landsbergis ir nesiekęs žalos atlyginimo, o tik, kaip anksčiau pats tvirtino, jam svarbiausia, kad mirusiojo vaikai „tiesiog atsiprašytų“, nes jo tėvą, o ir jį patį esą įžeidžia knygoje pateikti teiginiai, kad jo tėvas – „Hitlerio draugas“, „kurį namo sugrąžino Maskva“, „ilgus metus bendradarbiavo su KGB“, neva buvo „strateginių žemėlapių kopijuotoju“, „bolševikų užverbuotu“ ir panašiai.

– Kaip šviesios atminties rašytojo Vytauto Petkevičiaus vaikai bei artimieji priėmė LAT neseniai paskelbtą ponui V.Landsbergiui tiesmukai palankią – galutinę ir neskundžiamą nutartį?

Parašė Juozas IVANAUSKAS

Šeštadienis, 2011 Kovo 26 02:00 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2011 Balandžio 12 02:10

– Mama ir tėčio artimieji labai nuliūdo. Aš pati tai galbūt mažiausiai nusiminiau, nes aiškiai supratau, jog Lietuva, kaip teisinė valstybė, yra supuvusi ir perpuvusi. Nors ligi tol bandžiau guostis mintimi, jog dar yra vilties sulaukti teisingumo ir negali taip būti, kad vaikai privalėtų atsakyti už tėvo žodžius ir jo kūrybą, tai dabar taip nebegalvoju.

Aukščiausiojo Teismo nutartis man labiau priminė liaudišką posakį: „**Aš apie ratus, o jie apie batus**“ . Juk net nebuvo rimtos kalbos, kas ten ką apšmeižė ar neapšmeižė, o tik buvo kalbama apie tai, ar vaikai turi atsakyti už tėvo kūrybą – jo knygos „Durnių laivas“ kai kuriuos teiginius, tariamai melagingus bei žeminančius kito asmens garbę ir orumą... Deja, tėčio jau nebėra tarp gyvųjų, o ir kol buvo gyvas, niekas neįrodė, kad jis ką nors apšmeižė!..

Klausimas – ar galima dėl to „purtyti“ mirusio rašytojo vaikus – LAT „sprendikams“ pasirodė per sunkus. Šia prasme Aukščiausiojo Teismo „ištarmė“ yra tiesiog anekdotiška. Panašiai, jei teisme nagrinėjant bylą apie tai, ar įtariamasis dalyvavo ar nedalyvavo žmogžudystėje, būtų pasakyta: žmogžudystė vis dėlto įvyko. O kadangi kas nors turi už tai atsakyti, tegul jis ir atsako... Kai tokio lygio sprendimus priima Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, darosi ištis baisu.

Manau, reikėtų surinkti ir LAT „sprendikų“, vadinamųjų teisėjų, atvaizdus, gyvenimo aprašymus ir visus kitus įmanomus duomenis – vis dėlto kada nors reikės jiems atsakyti už tokius „kreivus“ sprendimus bei nutartis!..

Bet kodėl gi panašios tragikomedijos apskritai vyksta Lietuvoje? Manau, tik dėl žmogaus nebaudžiamumo. Visiškai paleistos teisėsaugos vadžios, Lietuvoje įsigalėjo feodalizmas. Nejau šalį valdanti konservatorių gauja mano, kad tokia „tvarka“ tęsis be galo, o jie sau tvarkysis nebaudžiami – prireikus vieną „paspaus“, kitą pašantažuos, o trečią paskatins ar papirks ir viskas bus gerai?!..

Atsietai papostringauti mėgstantys žmonės dažnai pakalba, esą ir kitose šalyse panašūs dalykai galimi, neva visas pasaulis krioši labai pagedęs, mat gyvename nuosmukio laikais. Remiantis indų Vedomis, šventaisiais raštais – šiuo metu žmonija išgyvena Kali Jugos erą, kuri tęsis dar 21 tūkstantį metų. Nežinau, galime visokių šnekų pasiklausyti ir jų klausydami galvomis linksėti, bet vis dėlto netolima istorinė patirtis rodo, kad tokios gaujos ilgai nešeimininkauja, nes vis tiek anksčiau ar vėliau koku nors būdu ateina joms galas...

– Aišku, galėtume ilgai svarstyti apie blogio prigimtį, bet dabar atsakykite man į labai paprastą klausimą: ar LAT paskelbus galutinę ir neskundžiamą nutartį, tenkinančią visas pono V.Landsbergio užgaidas, nuleisite rankas?.. Atrodytų, siekiant teisingumo „amžiaus byloje“ – Landsbergis prieš Petkevičių – Lietuvoje toliau eiti lyg ir nėra kur, tačiau juk dar yra Europos Žmogaus Teisių Teismas. Ar žadate ten kreiptis?..

– Kadangi mūsų šeimos atžvilgiu žmogaus teisės yra šiurkščiai pažeistos, be abejo, esame priversti gintis, kreiptis į Strasbūrą. Matyt, buvo teisūs tie, kurie mus anksčiau perspėjo – kolei konservatoriai bus viską užglemžę Lietuvoje, tol teisingumo siekis tegali priminti kovą su vėjo malūnais!.. Ką gi? Jeigu jiems atrodo garbinga smukdyti tokius paprastus, privačius žmogelius, kaip mes, tai mums belieka gintis. Ko gero, užteks mums tos tvirtybės eiti toliau ir kovoti. Antraip, kas gi mes būtume, jeigu dabar nuleistume rankas?.. Matyt, ne veltui S.Daukanto rinktinėje yra tokia patarlė: „**Ginkis, žmogau, kol gyvas esi, negyvas neapsiginsi!..**“ O kadangi mūsų tėtis jau nebegali gintis, tai ši kilni pareiga dabar tenka mums, Vytauto Petkevičiaus vaikams. Net nežinau, ką daugiau ir besakyti. Žmonės pilvais juokiasi iš nelemtojo Landsbergio ir jo pakalikų... Manau, kad būtų tikrai juokinga, jeigu nebūtų graudu.

– Ir vis dėlto, prieš paskelbiant LAT galutinį verdiktą, ar puoselėjote bent menkiausias viltis, jog teisingumas nebus sutryptas pačiame aukščiausiame lygmenyje?

– Visada stengiuosi galvoti šviesiai, darau tam tikras proto mankštas, verčiu save mąstyti teigiamai. O jeigu imsime apie viską galvoti tik neigiamai, tai mummyse įsigalės nihilizmas, kuris man yra svetimas. Netgi sutikę koki nepažįstamą pirmiausia tikimės, jog tai doras, sąžiningas žmogus. Ir tik tada, kai jis mus apvilia, pradedame galvoti kitaip. Tikrai nesitikėjau šitokio supuvimo Lietuvos Aukščiausiame Teisme!.. Kur jau kur, bet kad ten sėdėtų tokie „sprendikai“... Suprantu, Apeliaciniame teisme visko pasitaiko, bet kad Aukščiausiame Teisme būtų priimamos tokios nutartys!.. Man net sunku įsivaizduoti, kokie tai žmonės, kurie drįsta pasirašyti po tokiais sprendimais!.. Manau, nebūtų tokie drąsūs kraipyti įstatymus kaip kokią šlepetę, jei susilauktų deramos bausmės už tokius darbelius.

Visos panašios nesąmonės Lietuvoje vyksta tik dėl NEBAUDŽIAMUMO. Jeigu žmogui reiktų atsakyti už savo žodį, o juo labiau už veiksma, tai jis prieš tai gerai pagalvotų. Bet dabar – kas jiems rūpi?.. Tokie „sprendikai“ svarsto maždaug taip: „Jeigu neįtiksiu ponui V.Landsbergiui, tai gali pakenkti mano karjerai. O jeigu neįtiksiu paprastiesiems žmogeliams, tai kas gi čia blogo?.. Man patogiau spręsti taip, o ne kitaip...“ Bet argi čia teismas? Ne, tai yra visiškas išsigimimas!..

Tie „sprendikai“, matyt, nesuvokia, jog priimdami teisingus sprendimus ne taip labai jau rizikuotų. Tai anksčiau tokie žmonės, kaip Viktoras Petkus, Stasys Stungurys, Liudas

Parašė Juozas IVANAUSKAS

Šeštadienis, 2011 Kovo 26 02:00 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2011 Balandžio 12 02:10

Dambrauskas už tiesos žodį į katorgas ir gulagus ėjo, bet tik ne dabar. Anais laikais tikrai būdavo pavojinga pakelti galvą, pasipriešinti „sistemos“ spaudimui. Dabar gi išlikti doru žmogumi – visai kas kita. Tačiau vergiškas mąstymas, matyt, jau bus ne tik į kaulus, o ir dar giliau įaugęs...

– Sakote – NEBAUDŽIAMUMAS dėl visko kaltas. O kodėl šis „baubas“ taip išvešėjo nepriklausomoje Lietuvoje?

– Manau, nebaudžiamumas tyčia pas mus puoselėjamas bei auginamas, nes tai labai patogus tiems, kurie valdžioje. Pasižiūrėkite, kas dabar alkūnėmis prasibrovęs prie valdžios lovio!.. Jeigu gyventume teisinėje, demokratiškoje valstybėje, tai argi galėtų ponas V.Landsbergis šitaip darytis?!.. Jis jau seniai turėjo būti atsistatydinęs ir nustumtas nuo valdžios. Kalbant apskritai, jeigu Lietuvoje nebūtų panaikinta mirties bausmė, šis garbus ponas turėtų kaboti kartuvėse už savo darbelius!.. Kiekvienoje savo gerbiančioje valstybėje skaičiuojami jai padaryti nuostoliai. Ir jeigu paimtume pono V.Landsbergio padarytus nuostolius Lietuvai, tai šiam žmogui neliktų jokios galimybės išgyventi normalioje teisinėje visuomenėje.

Su broliais kartais juokaujame: kadangi dabar mus jau nuteisė už tėvo darbus, tai nuo šiol Lietuvoje bus vadinamasis „precedentas“ – lygiai taip pat ateityje bus galima teisti ne tik poną V.Landsbergį, bet ir jo vaikus. O jeigu vaikai būtų baudžiami už pono V.Landsbergio darbelius, tai visus juos reikėtų tik iškarstyti. Bet kadangi Lietuvoje mirties bausmė atšaukta, tai V.Landsbergio palikuonys už tėvo nuodėmes, ko gero, turėtų būti susodinti į kalėjimą iki gyvos galvos.

– Žodžiui, jums nekyla abejonių dėl konservatoriškojo „tėtušio“ pragaištingo įdirbio Lietuvai?

– Tai žinoma, kad ne!.. Aš nežinau, ar bent vienam sveiko proto žmogui reikia aiškinti apie nedorą V.Landsbergio „veiklą“?!.. Ponas V.Landsbergis dabar labai puikiai jaučiasi tik dėl minėto NEBAUDŽIAMUMO, kuris jam yra pats parankiausias.

Norint išvardinti visus V.Landsbergio juodus darbus, pradėdant nuo tarybinių laikų, ko gero, reikėtų labai ilgai varstyti rožinį, nes kiekvienas jo darbas – tai atskiras įvykis. Galėčiau pradėti kalbėti nuo to, ką žinau apie V.Landsbergį nuo pat vaikystės. Kai buvau dar maža mergaitė,

Parašė Juozas IVANAUSKAS

Šeštadienis, 2011 Kovo 26 02:00 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2011 Balandžio 12 02:10

Žmonėms nuo lūpų nenuėidavo V.Landsbergio tėvo ir jų šeimos istorija.

V.Landsbergis-Žemkalnis buvo laikinosios profaštinės Lietuvos vyriausybės narys. O juk ir pats V.Landsbergis iki tapdamas pastarųjų laikų „įžymybe“ ir „politiku“ gyveno savo sumautą KGB informatoriaus gyvenimą, kupiną klastų ir intrigų. Labai jau miglotomis aplinkybėmis jis tapo profesoriumi, visokiais pasturgaliniais, nesąžiningais būdais skynėsi kelią, darė apgailėtiną „mokslinę“ karjerą... Man dabar sunku būtų paaiškinti, kodėl visais laikais taip nedorai elgdamasis šis ponas iki šiol liko nenubaustas.

Gyvenime apsiečiai turėjau progų įsitikinti: jeigu kokį žmogų myli Dievas, Angelai Sargai, mylintys protai iš „anapus“, kaip dabar mėgstama įvardyti kuriančiasias Visatos jėgas, tai tam žmogui neduodama be atvangos klysti. Dievo mylimas žmogus, padaręs ką nors netinkamai, iš karto gauna per nagus, per galvą ar kitą kokią vietą ir šitaip yra sustabdomas. O jei kuris nestabdomas ir nepamokomas skendi savo nedorybėse ir prasižengimuose, vadinasi, jau neberūpi Dievui.

Pastaruoju metu, remdamasi sakmėmis, padavimais, senaisiais istoriniais šaltiniais, viską kartu sudėjusi, bandau vaikams parašyti knygą apie Lietuvos ir lietuvių dvasią. Neabejoju, kad Lietuvos dvasia skiriasi, tarkim, nuo Belgijos, Vokietijos ar Anglijos dvasios. Juk ne šiaip sau pasaulyje gyvuoja įvairiausių valstybių, tautų margumynas.

Kaupdama medžiagą susidūriau su tokiomis sąvokomis, kaip Dievas, Velnias, Kūrėjas, vėlės. Man parūpo išsiaiškinti, kas gi yra žmogus, kaip ir kodėl jisai gyvena? Kas būna po to, kai žemiškasis jo gyvenimas nutrūksta? Kas su mumis nutinka, kai mirštame?..

Lietuviai ir jų protėviai gyvenimo tūšos svarbą suprato, širdimi juto dar gilioje senovėje. Būtent iš tokio pajautimo radosi jų gyvenimo išmintis. Dažnai girdime sakant: Dievo žmogus, dievotas žmogus. Na, o šitas – tai velnio neštas ir pamestas. Tačiau liaudyje yra paplitęs dar ir toks priežodis: NEI DIEVUI, NEI VELNIUI – tai pats baisiausias atvejis, koks gali nutikti žmogui. Tas, kuris už savo blogus darbus yra nebaudžiamas, neberūpi nei Dievui, nei velniui, jis tiesiog pražus!..

Žmogus, kuris savo klaidų neatperka ir nieko iš jo nebereikalaujama, toks žmogus ruošiamas pražūčiai. Yra labai sena lietuvių malda prieš mūšį ar šiaip pakliuvus į kokią didelę bėdą: „Dieve, duok mirti, bet ne pražūti!..“ Žmogaus mirtis dar nereiškia jo galo, nereiškia pražūties. Mirtis – tai tik tūša, virsmas. Dar toliau visko bus ir bus. Bet kai žmogus pražūva, tai jis pražūva su visam, nes Dievas juo jau nebesirūpina, o velnias jo

nenori.

– Jeigu pražuvusio žmogaus sąvoką, kuris jau neberūpi nei Dievui, nei velniui, taikote ponui V.Landsbergiui, tai kaip tada galėtumėte paaiškinti gan demonstratyvų šio europarlamentaro religingumą Vilniaus Katedroje?

– Manau, tas jo religingumas – parodomasis. Lygiai kaip parodomasis šio politiko rūpestis Lietuva!.. Nuolat skleisdamas rusofobiją ir liguistai ja puikuodamasis ponas V.Landsbergis tiesiog dangsto savo ankstesnį bendradarbiavimą su KGB. Ko vertas pono V.Landsbergio religingumas, žinant visas jo piktadarybes? Jeigu žmogus tikrai būtų dievotas, tai jis negalėtų taip blogai elgtis ir daryti tokius nusikaltimus, kuriuos padarė Lietuvai ir lietuvių tautai. Manau, ant jo sąžinės guli ne vieno nekalto žmogaus žūtis, Lietuva baigia paskęsti kyšininkavime ir kitokiose dvasinėse šiukšlėse...

Tiesą sakant, man netgi gaila šio žmogaus. Kodėl gaila?.. Aišku, jo garbintojai ir pataikūnai patys kalti, kad taip ilgai leido šitam diktatoriukui, šiaušeni, žvirblių baidyklei daryti blogį, o paskui patys skundžiasi, dejuoja... Be abejo, jau seniai reikėjo V.Landsbergį sustabdyti, kalbant apie žmogišką, žemiškąjį lygį. Na, o dieviškame lygmenyje tokie žmonės laikomi galutinai pražuvusiais.

Kiekvieno žmogaus šventa pareiga – susivokti, ką jis blogai daro. Netgi teisėje taikoma sąvoka – įstatymo nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės. Taip ir dvasiniame lygmenyje: jeigu žmogus leidžiasi suvedžiojamas tokių, kurie nei Dievui, nei velniui neberūpi, jisai tampa niekam tikęs ir yra pasmerktas išnykti, pražūčiai. Tikra sarmata, kad toks žmogus šiuo metu atstovauja Lietuvą Europos parlamente. Tai net nebejuokinga, nes tiesiogiai žeidžia kiekvieno save gerbiančio lietuvio orumą...

– Žvelgiant į mūsų šviesią ateitį, galėtume teigti: landsbergizmas neišvengiamai bus pasmerktas pražūčiai, o nemirtingasis rašytojo Vytauto Petkevičiaus kūrinys „Durnių laivas“ plauks iš kartos į kartą?..

– Ką paprastai daro žmogus, pasiekęs kūrybinę brandą ir jausdamas, kad netrukus reikės atsisveikinti? Tėvas pasišaukia vaikus ir sako jiems: nugalėjau savo gyvenimą, greitai teks iškelti, tad palieku jums savo priesakus... Na, o mūsų tėtis Vytautas Petkevičius tuos

Parašė Juozas IVANAUSKAS

Šeštadienis, 2011 Kovo 26 02:00 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2011 Balandžio 12 02:10

priesakus surašė trilogijoje - „**Durnių laivas**“, „**Durniškės**“, „**Pateptieji ir prakeiktieji**“. Esu liudininkė, kad jis visa tai darė su dideliu užsidegimu, labai nuoširdžiai ir net gana švelniai. Apie tokį KGB statytinių „gamykloje“ iškeptą ponėką, koks yra V.Landsbergis, palyginus su tuo, ką žinojo apie šį asmenį, tėtis parašė labai švelniai, kultūringai, taupiais žodžiais. Jis tik parodė tokių, kaip šis veikėjas, šlykščius darbus ir jų raidą Lietuvos istorijoje. Manau, ateityje rašytojo V.Petkevičiaus knygos bus vertinamos kaip vadovėliai, istorijos šaltiniai.

Jau dabar žmonės teiraujasi, kur galima būtų nusipirkti ir pasiskaityti Aukščiausiojo **Teismo pasmerkta knygą „Durnių laivas“**. **V.Landsbergis nori ją uždrausti, o mes išleisime dar ne vieną leidimą. LAT nusprendė: kadangi V.Landsbergis romane „Durnių laivas“ esą buvęs apšmeižtas (nors to niekas taip ir neįrodė!..), mes, rašytojo vaikai, turime pasirūpinti, kad ši knyga nebūtų platinama. Atrodo, į Lietuvą grįžta knygnešių laikai: jeigu žmonės norės įsigyti šią knygą, tai bus galima ją išleisti užsienyje. O kas gali uždrausti tai padaryti užsienyje, jeigu į Lietuvą grįžta spaudos draudimas?!.. Tai neįmanoma, „sprendikai“ mano, kad jų užantspauduota nutartimi galima užspausti TIESOS žodį, kuris atspindi istorijos raidą?.. Nors apšiverskit savo grabuose, žmonės, bet galvokite, ką darote!..**

Visa tai jau buvo. Buvo carai, kurie draudė viską, kas tik įmanoma, ne tik knygas, bet ir lietuvišką žodį. Bet ar gali kas nors sulaukyti upės bėgimą?.. Todėl ir mes negalime taikytis su tokiomis teismų nutartimis ir kreipsimės į Strasbūrą. O uždraustoji tėtės knyga, kurios dabar daug kas ieško Lietuvoje ir niekur negali rasti, manau, bus pakartotinai leidžiama užsienyje.

Pamenu, kaip tėtis sakydavo, kad Lietuva serga. Serga jau ilgai ir labai sunkiai, o vaistai nuo šios ligos – TIESA, tiesos sakymas. Ir jeigu dabar Lietuvai neduosime tų vaistų, ji gali išvis numirti. Valstybė, kurioje nebelieka tiesos, pasmerkta. Duok, Dieve, nepažūt Lietuvai!..

Parašė Juozas IVANAUSKAS

Šeštadienis, 2011 Kovo 26 02:00 - Paskutinį kartą atnaujinta Antradienis, 2011 Balandžio 12 02:10

